

Ad / Soyad :

Sınıf / No :

ÇÖZ
BİTİR

Edebiyat / Edebî Metin Türk Edebiyatının Dönemleri

1. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi "edebiyat"ın tanımını olamaz?

- A) Olay, düşünce, duygu ve hayalleri dil aracılığıyla estetik bir şekilde ifade etme sanatıdır.
- B) Kişinin duygu ve düşüncelerini kendine özgü bir dil kullanarak yazılı veya sözlü olarak ifade etmektir.
- C) Düşünce, duygu, olay ve imgelerin insanda estetik duygular uyandıracak bir biçimde aktarılmasıdır.
- D) Bir ulusun çağlar boyu yarattığı sözlü ve yazılı ürünlerini ve onların yazarlarını inceleyen bilim dalıdır.
- E) İnsanların duygu ve düşüncelerini etkili bir şekilde ortaya koyan güzel sanatların bir koludur.

2. Edebiyat; duygu, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla güzel ve etkili bir şekilde anlatılması sanatıdır. Edebiyatın malzemesi dildir. Edebiyatın amacı dili anlamlı, sıradan ve güzel kullanmaktır. Edebiyatın kendine has kuralları göz önünde bulundurularak oluşturulan sözlü ve yazılı ürünler, edebî eser niteliği taşır. Edebî eserin de dil estetiği, üslup, özgünlük gibi özellikleri vardır.

Edebiyatın işlendiği bu parçada altı çizili kelimelerden hangisi anlamsal yönden parça bütünlüğüne uymamıştır?

- A) düşünce
- B) dil
- C) sıradan
- D) sözlü ve yazılı
- E) üslup

3. Edebî metinlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanın duygu ve hayallerini besler.
- B) İşlenmiş bir dil ve anlatımla oluşur.
- C) İnsanda güzel duygular, hayaller ve zevkler uyandırır.
- D) Dil, göndergesel işlevde kullanılır.
- E) Sanat amacıyla oluşturulur.

4. (I) Arapça "edeb (ahlak)" kökünden türetilen "edebiyat" kelimesinin ilk defa Tanzimat Dönemi'nde kullanılmaya başlandığı görülür. (II) Ondan önce bu alan için "ilm-i edeb", "şiir ve inşa" gibi ifadeler kullanılmaktaydı. (III) Edebiyat kelimesi o yıllarda Fransızca "litterature" sözcüğünün Türkçedeki karşılığı olarak düşünülmüş ve kullanılmıştır. (IV) Bugüne gelindiğinde tam bir tanımla yapılamasa da olay, düşünce, duygu ve hayalleri sözlü ya da yazılı olarak güzel ve etkili bir biçimde nakletme sanatı şeklinde düşünülebilir. (V) Güzel sanatların görsel sanatlar kategorisinde değerlendirilen edebiyatın temel malzemesi, dildir.

Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı vardır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

5. Aşağıdakilerden hangisi olay çevresinde gelişen metinlerden biri değildir?

- A) Roman
- B) Deneme
- C) Masal
- D) Fabl
- E) Hikâye

6. Bir milletin ruhunu; büyük ölçüde diline, yüzlerce yıl her güçlü bireyin birer taş koyarak inşa ettiği bu anıta, bakarak çıkartabiliriz.

Bu sözde, dille ilgili olarak asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumu oluşturan temel yapı taşı olduğu
- B) İnsanların hayat ile ilgili bilgilerini geliştirmede vasıta olduğu
- C) Toplumların davranışlarını anlamlandırdığı
- D) İnsanlar arasındaki iletişimi sağladığı
- E) Kültürün taşıyıcılığını yaptığı

7. Platon'un ünlü yapıtı *Devlet*'te edebiyat, sanat bağlamı içinde düşünülmüş, genel anlamda bir yansıtma aracı olarak görülmüştür. Ayna ile edebiyat arasında bir benzerlik kurulmuştur. Ayna nasıl nesnelere, olayları yansıtırorsa edebiyat da hayatın içinden olanı, hayatı yansıtır.

Aşağıdakilerden hangisi bu düşünceyi savunan birinin edebiyat anlayışıyla örtüşmez?

- A) Ona kimsenin aldırış ettiği yok; herkes yaklaşan fırtına ile meşgul, herkes kulübesinde başını sokacak kuytu bir yer arıyordu.
- B) Şevket, evdeki eğlenceli hayatı sürdürürebilmek için banka kasasından gizlice parayı alır. Parayı yerine koymaz, hapse düşer; böylece ağacın ikinci yaprağı da düşer. Şevket'in hapse düşmesiyle Ferhunde, evi terk eder.
- C) Simurg'un her şeyi bildiğine inanan dünyanın tüm kuşları, bir gün bir araya gelip onu bulmak için yola koyulurlar. Ancak Kaf Dağı'nın ardına varmalılar ve yol çok zordur.
- D) Üstündeki askerî elbise iyice yıpranmış, ceketinin buruşuk ve bol kolları çiviye asılı birer kuşak gibi sarkıyor; dört gündür tıraş olmaya vakit bulamamış kumral tüyler, yüzünün pembe derisinde çoğalarak çenesini ve yanaklarını sarmıştı.
- E) Recep ile beş adamı Ahmet Efendi'yi yatsıdan iki saat sonra müezzinin evinden aldılar. Küçük kafile şafaktan önce Yakasaray köyünün üstündeki konaktaydı.

8. "Derste öğrencilerine *sav, sagu, koşuk, destan* gibi ürünleri tanıtan Nâzım Öğretmen" **Türk edebiyatının hangi döneminden bahsediyor olabilir?**

- A) Divan edebiyatı
B) İslamiyet öncesi Türk edebiyatı
C) Millî Edebiyat
D) Tanzimat edebiyatı
E) Cumhuriyet edebiyatı

9. **Aşağıdakilerden hangisi, göstermeye bağlı metinler kategorisinde gösterilmektedir?**

- A) Şiir
B) Hikâye
C) Roman
D) Tiyatro
E) Masal

10. **Anlatmaya bağlı edebî metinler arasında aşağıdakilerden hangisi sayılamaz?**

- A) Makale
B) Fabl
C) Halk hikâyesi
D) Mesnevi
E) Roman

11. **Edebî metinlerle ilgili olarak**

- I. Duygu, düşünce ve hayal gücüne dayanır.
II. Amacı güzel olanı ortaya koymaktır.
III. Ait olduğu toplumun sosyal ve kültürel özelliklerini taşır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

12. Ev, her zamankinden sesliydi. Sanki tüm elektrikli aletler çalışıyordu. Dışarıdan gelen gürültüler de cabasıydı. Bir tek, insan sesi yoktu içerde. Bağıra bağıra şarkı söylemeye başladı. Susturmak istiyordu onları. Bildiği tüm şarkıları söyledi. Sınırlıydı bilebildiği şarkı sayısı. Anlamsız sözcüklerle bağıra bağıra ezgiler düzüyordu. Ev susmuştu. Bir tek onun anlamsız sözcükleri çınlıyordu duvarlarda. Birden kendi sesini duydu ve sustu.

Bu parça, aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Coşku ve heyecana bağlı metin
B) Öğretici metin
C) Anlatmaya bağlı metin
D) Göstermeye bağlı metin
E) Kişisel hayatı konu alan metin

Ad / Soyad :

Sınıf / No :

ÇÖZ
BİTİR

Roman Türü ve Özellikleri – II

1. ----; yaşanmış ya da yaşanmamış mümkün olay veya durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve şevk uyandıracak şekilde anlatıldığı uzun edebî türdür.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Roman B) Hikâye C) Masal
D) Fabl E) Tiyatro

2. Roman ile ilgili olarak

- I. Anlatmaya bağlı bir edebî türdür.
II. Olay, kişi, yer ve zaman sınırlıdır.
III. Kurmaca metinlerdendir.

yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Çocuğun gündün güne süzülüşü ve eridiği görülüyordu. Bu öldürücü eğlence gecelerinden sonra çok kere yatmadan çantasını alarak sokağa çıkıyor, akşamlara kadar kim bilir nerelerde ne şekilde didişip uğraşıyor, ortaklık karardıktan sonra yorgunluktan bitmiş bir hâlde eve dönüyordu. Fakat onun yatağa girecek derecede hasta olduğunu kimse görüp anlamıyor, karısıyla bir rahat yemek yemesine bile meydan vermeden önlerine katıp yine gece eğlencelerine sürüklüyorlardı. İdare hâlâ Hayriye Hanım'daydı. Fakat kadıncağız artık ipin ucunu iyiden iyiye kaçırmıştı. Evde su gibi para sarf ediliyordu.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Edebî bir metinden alınmıştır.
B) Gözlemci bakış açısı hâkimdir.
C) Deyim kullanılmıştır.
D) Benzetmeye yer verilmiştir.
E) Anlatım I. kişinin ağzından yapılmıştır.

4. Aşağıdaki tanımlardan hangisi ayraç içerisindeki roman türüyle uyuşmamaktadır?

- A) Günlük hayatta az rastlanan, ilgi çekici olayları okuyucuda heyecan ve merak uyandıracak biçimde anlatan roman türüdür. (Macera romanı)
B) İnsanın iç dünyasını, bilinçaltını, olayların insanın ruh dünyasına etkilerini anlatan roman türüdür. (Fantastik roman)
C) Sınıf çatışması, geçim sıkıntısı, göç gibi toplumsal ve ekonomik sorunları veya birtakım töreleri ele alan roman türüdür. (Sosyal roman)
D) Toplumsal veya siyasal bir sorunu konu edinen, bir tez içeren roman türüdür. (Tezli roman)
E) Uzak veya yabancı ülkelerin doğa ve insanlarını konu edinen roman türüdür. (Egzotik roman)

5. Aşağıdaki yargıların hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Modern anlamda roman türünün ilk örneği, İspanyol yazar Cervantes'in XVII. yüzyılın başlarında yayımlanan *Don Kışot* adlı eseridir.
B) Türk edebiyatına roman, Tanzimat'la girmiş ve türün ilk örnekleri çeviri eserler olmuştur.
C) İlk çeviri roman, Yusuf Kâmil Paşa'nın Fransız yazar Fenelon'dan 1859 yılında çevirdiği *Telemak*'tır.
D) Samipaşazâde Sezai, *Taşşuk-ı Talat ve Fitnat* adlı eseriyle ilk yerli romanımızı yazmıştır.
E) Türk romanı, teknik açıdan Servetifünun Dönemi'nde güçlenmiş; Halit Ziya Uşaklıgil roman türünün Batılı anlamdaki ilk örneklerini vermiştir.

6. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) *Monte Cristo Konto* – Macera romanı
B) *Yaprak Dökümü* – Sosyal roman
C) *Yüzüklerin Efendisi* – Tarihi roman
D) *Sherlock Holmes* – Polisiye roman
E) *Ben Robot* – Bilim kurgu romanı

7. Aşağıdaki parçalardan hangisi tanrısal (ilahi - hâkim) anlatıcının bakış açısıyla verilmiştir?

- A) Annem ölmüş bugün. Belki de dün, bilmiyorum. İhtiyarlar yurdundan bir telgraf aldım: "Anneniz vefat etti. Yarın kaldırılacak cenazesi. Saygılar" bundan bir şey anlaşılıyor. Belki de dündü.
- B) Hancı Dursun ovaya bakıyor. Ovanın üstüne bulut gibi bir toz çökmüş. Ötelerde bir şeycikler seçiliyor. Gene de bakıyor Hancı Dursun. Gözlerini uzaklara diyor. Ahır da yataklar da bomboş.
- C) İki sınıf arkadaşı bir tesadüfle karşılaştıkları zaman sefaletin kaba kadehinden içmekten usanmış olan Lucien, yirmi yaşında kolaylıkla verilen o çilgınca harekete başvurmak üzereydi. David'in başmüretibe hiç de ihtiyacı olmadığı hâlde, başmüretipliği kendisine öğretmeyi teklif ederek cömertçe verdiği kırk frank aylık, Lucien'i ümitsizlikten kurtardı.
- D) Ertesi gün güneş batarken Maine Bulvarı'ndan geçenler, önlerinden geçen eski model, üstü ölü başıyla süslü cenaze arabasını, şapkalarını çıkararak selamlıyorlardı. Bu arabada, üstünde beyaz bir örtü ve kocaman bir haç bulunan bir tabut vardı.
- E) Dışarı çıktım. Ölümüne başım dönüyordu. Koşmaya başladım. "Ben, o sesi susturdum." diyordum. Olanlar oldu, susturdum ya kötü bir düşüncem yoktu. Durdu Mehmet kurtulsun istiyordum ben.

8. Haftada iki gece dostlara danslı çay veriliyor, en aşağı iki üç gece de onların davetine gidiliyordu. Aşağı sofa ile taşlık arasındaki camekân kaldırılmış, delik deşik duvarlar sarı yaldızlı bir kâğıt ile kaplanmıştı. Davet akşamları taşlıktaki su küpü, sofadaki yemek masası ve daha başka hırdavat eşya mutfığa taşınıyor, yukardan kilimler, işkembeler, süslü yastıklar indirilerek bir kabul salonu dekoru kuruluyordu.

Bu parçayla ilgili olarak

- I. Olaya bağlı bir metinden alınmıştır.
 II. Betimleme ve öykülemeyen yararlanılmıştır.
 III. I. kişili anlatımla oluşturulmuştur.

yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) Yalnız II
 D) II ve III
 E) Yalnız III

9. Raskalnikov, evinin en karanlık odasında dikiliyor ve acılı bir şaşkınlıkla çevresine bakınıyordu. Kapiya gitti, kapiyı açıp dışarıyı dinledi. Ama yapacağı şey bu değildi. Birden duvar kâğıdının delik olduğu köşeye atıldı, elini delikten sokup yokladı, kâğıdı gözden geçirdi. Hayır, bu da değildi yapacağı. Sobaya gitti, kapağını açıp külleri karıştırmaya başladı. Birden, Razumihin'in sözünü ettiği çoraplarını hatırladı. Gerçekten de yorganın altındaydı çorapları ama o günden beri her ikisi de öylesine kirlenmiş, eskimişti ki Zamgotov'un hiçbir şey fark edemesi son derece doğaldı.

Bu parçada, anlatmaya bağlı metinlerin yapı unsurlarından hangisi yoktur?

- A) Olay
 B) Kişi
 C) Mekân
 D) Zaman
 E) Anlatıcı

10. Bu adam Marchiennes'ten saat ikiye doğru yola çıkmıştı. Sırtında yıpranmış ince bir ceket, ayağında kadife pantolon, soğuktan tir tir titreyerek geniş adımlarla yürüyordu. Damalı bir mendilden yapılan çıkını çok rahatsız ediyordu onu. Doğu rüzgârının kamçılıyarak morarttığı şiş ellerini cebine sokabilmek için, çıkını kâh bir koltuğunun kâh öbür koltuğunun altına sıkıştırıyordu.

Bu parçayla ilgili olarak

- I. Olay eksenlidir.
 II. Gözlemci bakış açısıyla oluşturulmuştur.
 III. Betimleyici unsurlardan yararlanılmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) Yalnız II
 D) II ve III
 E) I, II ve III

11. Postmodern romanda daha önce yazılmış bir metnin içerik yönünden örnek alınmasıdır. Bütüncül ya da kısmî olabilir. Nazan Bekiroğlu, *Yusuf ile Züleyha* adlı romanını yazarken divan edebiyatındaki *Yusuf ile Züleyha* mesnevilerini örnek olarak bu yöntemden yararlanmıştır.

Bu parçada söz edilen anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İroni
 B) Parodi
 C) Anlatma (Tahkiye etme)
 D) Pastiş
 E) Monolog

Ad / Soyad :

Sınıf / No :

ÇÖZ
BİTİR

Parçada Konu - Ana Düşünce
Yardımcı Düşünce - II

1. Hece ölçüsüne kısa zamanda aruza yakın bir ses verme-ye çalıştı. Öyle ki şiirlerinde aruzla hece yan yana yürür gibidir. Şair, pürüzsüz bir söyleşiyle kullandığı nazım dili-ni, yeni ve kuvvetli hamlelerle olgunlaştırıyordu.

Bu parçada söz edilen şair için

- I. Şiirini yeni atımlarla geliştirdiği
II. Hece ve aruzla şiirler yazdığı
III. Pürüzsüz bir şiir dili olduğu

ifadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

2. Zayıf düşman itaat edip dostluk gösterdi mi onun mak-sadı kuvvetli bir düşman hâline gelmekten başka bir şey değildir. Öyle ise düşmanların yaltaklanmasına ne de-nir? Küçük düşmanı hâkir sayan kimse, birazcık ateşi önemseyen adama benzer.

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıda-kilerden hangisidir?

- A) Düşmanın küçüğünün, büyüğünün olmadığı
B) Düşmanlarımızın zamanla dostumuz olabileceği
C) Düşmanın dostluğunun aldatıcı olduğu
D) Düşmanların zor anlarda yaltalanabileceği
E) Düşmanın küçüğünün bir şey yapamayacağı

3. İçerisinde bulunduğumuz şu kayıtsızlık çağında o, son derece büyük bir ızdırabın ve sevincin günümüz dünya-sında hâlâ yaşanabileceğini gösteren bir örnektir. Ken-disine hükmeden güçlü iradeyi belirsiz bir şekilde hisse-debilmiş, hiçbir zaman kaderine yumruk sallamamıştır. Hasta bedeni nöbetler içerisinde kıvranıp durmuş, ba-zen mektuplardan bir kan damlası fıskırarcasına boğuk bir çığlık yükselmiş ama ruhuyla, inancıyla her zaman galebe çalmıştır.

Bu parçada söz edilen kişinin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Yasasında isyana yer vermemesi
B) Yaşama kayıtsız kalanları eleştirmesi
C) Her çeşit acıyı ve mutluluğu tatmış olması
D) Yaşamına hükmeden iradenin anlamını sezmesi
E) Hayatına yön veren kaderin gücüne başkaldırması

4. Şinasi, şiir alanında önce divan edebiyatı yolunda eser-ler vermiş, nazım biçimleriyle birtakım yeni fikirleri söy-lemeye başlamış; ayrıca La Fontaine'in etkisiyle hem bi-çim hem konu hem de fikir ve ruh bakımından yeni şiir-ler yazmıştır. Yeni tarzda yazdığı bütün şiirlerinde konu birliğine ve bütün genelliğine önem vermiştir. Ayrıca ata-sözlerini de derlemiştir.

Bu parçada Şinasi'nin hangi özelliğinden bahsedil-memiştir?

- A) İlk şiirlerini divan tarzında yazmasından
B) Batı edebiyatından etkilenmesinden
C) Yeni fikirleri işlemiş olmasından
D) Nesir dilinde yaptığı yenilikten
E) Atasözlerini toplamasından

5. Şairin görevi, gerçeğin benzerini yapmak değil; onu yansıtmak, onun iç bütünlüğünü vermektedir. Gözlem-ler, hayal gücüyle çoğaltılmalıdır. Asıl olan, gerçeğin şai-rin hayal dünyasından geçmesidir.

Bu parçaya göre şairin görevi aşağıdakilerden han-gisidir?

- A) Şiirlerinde yaşamın kendisini anlatmak
B) Çağını sanat yönünden değerlendirmek
C) Gerçeği yorumlayarak aksettirmek
D) Gerçekleri bir bütün olarak vermek
E) Gerçeği hiç değiştirmeden aktarmak

6. Doğu, karakterinde ve üslubunda yaygın olan kendi kendine yetmenin acısını çekiyordu. Dünya nimetlerinin eksikliği, onun geniş anlayışında tepki yaratmıyordu. Beri tarafta daima huzursuz, daima talepkâr olan Batı, durmadan istemesine ve bulduğuyla kanaat etmeyip hamle yapmasına rağmen maddeyi emrine almış sayılırdı.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Batı, huzursuzluğu yüzünden ilerleyememiştir.
B) Doğu, çevresindeki olumsuzluklara karşı kayıtsızdır.
C) Batı, hayata karşı hırslı ve girişkendir.
D) Doğu'da kendine yetmek, bir hayat felsefesidir.
E) Doğu, kendi yağıyla kavrulmanın acısını çekmektedir.

7. Hepiniz mektup yazmışsınızdır. Eğer gayret gösterirseniz öteki türlerde de eserler verebilirsiniz. Herhangi bir türde eser verebilmek için o türün özelliklerini bilmek gerekir. Ama bu bilgi, eser vermek için yetmez. Eser vermek istediğiniz türün başarılı örneklerini okumak şarttır.

Bu parçaya göre bir insanın eser verebilmesinin olmazsa olmazı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yetenekli olmak
B) Çok çalışmak
C) Mektup türünün özelliklerini bilmek
D) Yazmak istediği türün inceliklerini bilmek
E) Yazmak istediği türün yetkin eserlerini okumak

8. Şiir yazan adam, yenilgiyi ve bozgunu peşin peşin kabul etmiş demektir. Çünkü şiirin tarihi, yenilgilerin tarihidir. Her büyük şair, mağlubiyet fermanını boynunda taşımıştır.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her şair önce kendini yeniler.
B) Şiirin tarihi, mücadelelerle doludur.
C) Her şair, yenilmeye mahkûmdur.
D) Şiir de diğer sanatlar gibi sonsuzdur.
E) Yenilmemek için her şair, kendini yenilemelidir.

9. Sanat eseri, bir tek tesirin ürünü değildir. Bir hava esintisi, yaprakları savurarak dağıtır; bunlardan bir kümeyi bir kenara atar. İşte sanatçının gözüne, zihnine ilişen izlenimlerdir bunlar. Bunlardan bir eser çıkarmak, ona bir şekil kazandırmak için harekete geçen, sanatçının hayalidir. Taş parçalarından renk renk levhalar çıkarmak gibi bir iş bu. Bu işin sahibi, yapıcısı, sanatçının hayal gücüdür.

Bu parçada

- I. Sanatçının hayal gücünün önemli olduğuna
II. Hayal gücünün zamanla gelişen bir olgu olduğuna
III. Sanat eserinin, çeşitli etkilerin bir sonucu olduğuna
- belirlemelerinden hangilerine değinilmemiştir?**

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

10. Hakiki sanat, evrenseldir. Dünyanın her köşesinde insanlar, aşağı yukarı aynı şeyleri hissediyorlar. Tabii değişik tepkiler alabiliyorlar. Her gün görsel ve yazılı basında değişik haberler çıkıyor. Herkesin bu haberleri takip etmesi, aynı heyecanı paylaştıklarının bir işaretidir.

Bu parçada sanatın hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Bireysel nitelik taşıdığı
B) Her ülkede farklı bir tepkiyle karşılandığı
C) Olayların veya doğanın bir yorumu olduğu
D) Tüm insanların ortak duygularını yansıttığı
E) Her insanda farklı heyecanlar uyandırdığı